

Valstybinio audito ataskaita

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS
ŪKIO MINISTERIJOJE ATLIKTO
FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO
REZULTATŲ

2015 m. liepos 31 d. Nr. FA-P-10-4-16-1

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRAUKA</u>	<u>3</u>
<u>IŽANGA</u>	<u>5</u>
<u>AUDITO APIMTIS IR METODAI</u>	<u>6</u>
<u>PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS</u>	<u>8</u>
<u>1. Konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių vertinimas</u>	<u>8</u>
1.1. Dėl gautinų sumų Nacionalinėje žemės tarnyboje	8
1.2. Dėl gautinų sumų apskaitos Žemės ūkio ministerijoje	10
<u>2. Valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo, disponavimo jais vertinimas</u>	<u>11</u>
2.1. Dėl lėšų naudojimo melioracijai savivaldybėse	13
2.2. Dėl turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės įmonėse	14
2.2.1. Dėl investavimo į UAB „Panevėžio veislininkystė“ tikslų pasiekimo	14
2.2.2. Dėl į valstybės biudžetą nesumokėtų dividendų	16
2.2.3. Dėl akcinių bendrovių, kuriose valstybei atstovauja ministerija, veiklos skaidrumo	17
2.3. Dėl konsultavimo ir kitų paslaugų įsigijimo	18
2.4. Dėl tradicinio respublikinio ristūnų žirgų renginio „Sartai-2014“	19
2.5. Dėl atsinaujinančių energijos šaltinių gamintojų rėmimo programos	21
2.6. Dėl žemės reformos projektų rengimo paslaugų pirkimo	23
<u>PRIEDAI</u>	<u>25</u>

SANTRAUKA

Dėl Žemės ūkio ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pastabų neturėjome. Nustatėme dalykus, lėmusius mūsų nuomonę dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio:

- Nacionalinė žemės tarnyba neatliko gautinų sumų už parduotą žemę inventorizacijos, nesuderino gautinų sumų su žemės pirkėjais, apskaičiavo ne visų pradelstų gautinų sumų (įmokų, palūkanų, delspinigių) nuvertėjimą;
- ministerija, neturėdama detalios informacijos apie bankų administruojamas išduotas lengvatines paskolas, negalėjo tinkamai įtraukti į apskaitą ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalies, apskaičiuoti amortizuotos savikainos ir įvertinti nuvertėjimo požymius.

Ministerija ir jai pavaldžios įstaigos atsakingai naudojo valstybės turtą ir lėšas, nes įgyvendino dalį anksčiau teiktų rekomendacijų, geranoriškai reagavo į pastabas ir taisė nurodytas klaidas.

Siekdami skatinti teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį ministerijos veiklai bei atkreipti jos dėmesį į tobulintinas sritis, ataskaitoje pateikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų naudojimo vykdant jai pavestas funkcijas:

- vykdydama kelionių organizavimo paslaugų sutartį, ministerija pirko lėktuvo bilietus, už juos sumokėjo 36,7 tūkst. Lt daugiau, nei nurodyta sutartyje;
- Šilutės r. savivaldybė 452 tūkst. Lt ministerijos skirtų dotacijų melioracijai panaudojo ne pagal paskirtį – apraše nenurodytoms išlaidoms finansuoti. Ministerijai siūlome pareikalauti savivaldybės grąžinti ne pagal paskirtį panaudotas lėšas į valstybės biudžetą;
- valstybės suteiktos 205 tūkst. Lt investicijos neužtikrino valstybės valdomos įmonės verslo vertės augimo ir investuoto kapitalo grąžos, nes lėšos panaudotos ne efektyvesnei įmonės veiklai užtikrinti, o neūkiškos veiklos padariniams likviduoti – skoloms tiekėjams ir mokesčių administratoriams padengti;
- ministerijos valdomos bendrovės į valstybės biudžetą laiku nepervedė 862,8 tūkst. Lt dividendų, o ministerija priėmė nepagrįstus sprendimus – nemokėti palūkanų ir dividendus į biudžetą pervesti dalimis. Siūlome užtikrinti skubesnį valstybei skirtų dividendų mokėjimą į biudžetą;
- kai kurios ministerijos valdomos bendrovės interneto svetainėse iki 2015 m. gegužės 31 d. nepaskelbė metinių pranešimų, kuriuose pateikiami svarbūs veiklos rodikliai, ir taip neužtikrino veiklos skaidrumo ir atskaitingumo visuomenei;
- ministerija ir Nacionalinė žemės tarnyba neracionaliai panaudojo 144,1 tūkst. Lt apskaitos ir finansinių ataskaitų rinkinio sudarymo konsultacijoms pirkti, nes, turėdamos pakankamai žmogiškųjų išteklių, pirko konsultacijas, kurias teikti privalo specialistai pagal jų pareigybų aprašymus ir Finansų ministerija, kaip nustatyta teisės aktuose;
- ministerija respublikiniam žirgų lenktynių renginiui „Sartai-2014“ skyrė 136,6 tūkst. Lt sumą viešai nepaskelbusi organizavimo ir finansavimo taisyklių, neskaidriai teikė svečių maitinimo paslaugas ir joms panaudojo 27,8 tūkst. Lt, neturėdama teisinio pagrindo sumokėjo 13,8 tūkst. Lt už kitų valstybės institucijų ir privačios bendrovės vardu teiktus didesnius prizus, nei galėtų būti leidžiama skiriant teisės aktuose numatytą valstybės pagalbą. Kad valstybės biudžeto lėšos būtų naudojamos racionaliai ir skaidriai, pagal įstatymo ministerijai suteiktą kompetenciją siūlome parengti žirgų lenktynių ir kitų panašių renginių organizavimo ir

finansavimo tvarką, kurioje būtų nustatyti organizuojamų renginių atrankos kriterijai, tinkamos finansuoti išlaidos, jų dydžiai ir panašiai;

- ministerija nevykdė įstatymo nustatytos pareigos parengti ir pateikti Vyriausybei tvirtinti atsinaujinančių energijos šaltinių gamintojų rėmimo programas. Siūlome ministerijai įgyvendinti šias Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo jai pavestas funkcijas arba inicijuoti įstatymo pakeitimą jų atsisakant;
- Nacionalinė žemės tarnyba, vykdydama žemėtvarkos projektų rengimo sutartis, sudarytas pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymą ir Viešųjų pirkimų tarnybos įvertintas kaip niekines ir negaliojančias, 2014 metais paslaugų teikėjams sumokėjo 22 306,4 tūkst. Lt. Tarnyba kreipėsi į teisėsaugos institucijas dėl pirkimo procedūros skaidrumo ir teisėtumo įvertinimo.

IŽANGA

Audito tikslas – įvertinti 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Audituojamas subjektas – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija. Tai Lietuvos Respublikos valstybės įstaiga, vykdanči įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas žemės ir maisto ūkio, žuvininkystės ir kaimo plėtros valstybės valdymo funkcijas ir įgyvendinanti valstybės politiką šiose srityse. Ministerija formuoja valstybės politiką žemės ir maisto ūkio, žuvininkystės (išskyrus žuvų išteklių išsaugojimą ir kontrolę vidaus vandenyse), kaimo plėtros, žemės reformos, žemėtvarkos, geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro, žemės naudojimo valstybinės kontrolės, žemės ūkio ir kaimo gyvenamųjų vietovių infrastruktūros inžinerinės plėtros ir techninės pažangos, atsinaujinančių energijos šaltinių plėtros, mokslo, mokymo, švietimo, novatoriškų technologijų taikymo žemės ūkyje, maisto pramonėje ir žuvininkystėje, melioracijos ir melioracijos investicijų, augalininkystės, gyvulininkystės, augalų apsaugos, sėklininkystės, veislininkystės, žuvivaisos, fitosanitarijos ir veterinarijos, tautinio paveldo srityse.

Ministerijos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Audituojamu laikotarpiu iki 2014-07-16 Žemės ūkio ministerijai vadovavo ministras Vigilijus Jukna, nuo 2014-07-17 – ministrė Virginija Baltraitienė, vyriausiojo buhalterio funkcijas vykdė Buhalterinės apskaitos skyriaus vedėja Gileta Buitkienė.

Audituojamas laikotarpis – 2014 metai.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareiškama valstybinio audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad metinėse konsoliduotose finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o valstybės lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir jais disponuojama teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių. Audito metu buvo atlikta išsami rizikos analizė, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimas. Audito procedūros buvo atliktos svarbiausiose audito srityse, atrinkus audito pavyzdžius, kurie geriausiai reprezentavo visumą.

Dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

Audito metu vertinome Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį. Jį sudarė Finansinės būklės ataskaita, Veiklos rezultatų ataskaita, Pinigų srautų ataskaita, Grynojo turto pokyčių ataskaita ir finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.

Žemės ūkio ministerijos konsoliduojamų subjektų grupės turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis, kaip nurodyta Finansinės būklės ataskaitoje, 2014 m. pradžioje buvo iš viso 86 861 519,2 tūkst. Lt, pabaigoje – 86 153 870,9 tūkst. Lt.

2014 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys sudarytas remiantis ministerijos, aštuonių jai pavaldžių biudžetinių įstaigų, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ir Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto finansinėmis ataskaitomis.

Dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

2014 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį sudarė Biudžeto sąmatų vykdymo ataskaitų aiškinamasis raštas, Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, ataskaita, Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaita, Finansinės nuomos (lizingo) ir pirkimo išsimokėtinai įsipareigojimų ataskaita, Mokėtinų ir gautinų sumų ataskaita ir Nepanaudotų biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, ataskaita, parengti pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.

2014 m. konsoliduotosios biudžeto vykdymo ataskaitos sudarytos remiantis ministerijos ir aštuonių jai pavaldžių biudžetinių įstaigų biudžeto vykdymo ataskaitų pagrindu.

Ministerija ir jai pavaldžios įstaigos 2014 metais vykdė 4 programas:

„Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros skatinimas. Kaimo plėtra ir verslo skatinimas“ (kodas 01.01);

„Žuvininkystės plėtra ir konkurencingumas“ (kodas 02.01);

„Žemės tvarkymas ir administravimas bei erdvinės informacijos infrastruktūros vystymas“ (kodas 03.01);

„Fitosanitarija, augalų dauginamosios medžiagos ir grūdų kokybės kontrolė, veislių tyrimai“ (kodas 04.01).

2014 metais programoms įgyvendinti panaudota 2 988 053,1 tūkst. Lt asignavimų: 2 971 907,4 tūkst. Lt išlaidoms apmokėti (iš jų – 119 141,6 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 16 145,78 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Dėl lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Vertiname ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams. Audito metu vertiname:

- kaip laikomasi teisės aktų nuostatų dėl biudžeto vykdymo tvarkos;
- už teikiamas paslaugas ir parduotas prekes gautas pajamas ir jų pervedimą į valstybės biudžetą;
- prekių, paslaugų, darbų pirkimo, darbo užmokesčio mokėjimo, dotacijų melioracijos statiniams valdyti naudojimo savivaldybėse teisėtumą;
- turto įsigijimą, inventorizacijos atlikimą, valstybės turtinių ir neturtinių interesų įgyvendinimą Žemės ūkio ministerijos valdomose įmonėse ir bendrovėse.

Teisės aktai, kuriais vadovautasi atliekant minėtas audito procedūras, pateikti 1 priede.

Vertindami, kaip laikomasi teisės aktų reikalavimų, atsižvelgėme į pažeidimų poveikį ir su audituojamu subjektu aptarėme priežastis, kurios juos lėmė.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. KONSOLIDUOTŲJŲ BIUDŽETO VYKDYMO IR FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS

Dėl Žemės ūkio ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių reikšmingų pastabų neturėjome.

Teikiame pastebėjimus dėl Žemės ūkio ministerijos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenų.

Žemės ūkio ministerijos 2013 m. valstybinio audito ataskaitoje teikėme pastebėjimus dėl netinkamai Nacionalinės žemės tarnybos nustatytos laisvos žemės fondo žemės tikrosios vertės, dėl gautinų sumų apskaitos¹.

Pažymime, kad tarnyba dėjo pastangas, siekdama apskaitoje teisingai registruoti valstybinės žemės sklypus, kurie nėra įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, – 2014 m. buhalterinėje apskaitoje laisvos valstybinės žemės plotų vertė nustatyta vadovaujantis VSAFAS reikalavimais.

Finansų ministerijai patvirtinus tarnybos siūlytus VSAFAS pakeitimus, tarnyba kiekvienos savivaldybės teritorijos vidutinę 1 ha rinkos vertę apskaičiavo pagal VĮ Registrų centro atlikto masinio vertinimo duomenis ir laisvos valstybinės žemės sklypų, neįregistruotų Nekilnojamojo turto registre, vertes, apskaitoje užregistravo ir finansinėse ataskaitose nurodė vadovaudamasi 12-ojo VSAFAS 62 punktu.

Toliau teikiame pastebėjimus dėl ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų, kurie turi įtakos mūsų nuomonei ir yra svarbūs audituojamam subjektui ir visuomenei.

1.1. Dėl gautinų sumų Nacionalinėje žemės tarnyboje

Ankstesnių auditų metu nustatėme, kad Nacionalinė žemės tarnyba neatliko gautinų sumų už parduotą turtą (žemę) analizės, nerengė gautinų sumų senaties žiniaraščių, nesiaiškino pirkėjų mokumo ir sumų susigrąžinimo galimybių, nekoregavo gautinų sumų atsižvelgdama į nuvertėjimo požymius, nevertino, ar finansinio turto vertė gali būti sumažėjusi.

Pažymime, kad tarnyba dėjo pastangas įgyvendindama ankstesnių auditų metu teiktas rekomendacijas, taisydama nustatytas klaidas. Tarnybos darbuotojai kiekvieną Žemės apskaitos informacinėje sistemoje (ŽAIS) užregistruotą gautiną sumą tikrino pagal sutarčių, gautų mokėjimų dokumentų duomenis, tikslino gautinų sumų likučius. Ir pirmiau, ir 2014 metais tarnyba nesilaikė Inventorizacijos taisyklių² – neatliko gautinų sumų už parduotą žemę

¹ Valstybinio (finansinio) teisėtumo audito ataskaita, 2014-07-15 Nr. FA-P-10-9-44.

² LR Vyriausybės 1999-06-03 nutarimas Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“.

inventorizacijos, todėl ilgalaikių ir trumpalaikių gautinų sumų apskaitos sąskaitų³ žiniaraščiuose įrašyti likučiai nėra pagrįsti inventorizacijos duomenimis. Jų teisingumo patvirtinti negalime. Šių sąskaitų likučiai turi tiesioginės įtakos į valstybės ir savivaldybių biudžetus pervestinių sumų⁴ teisingumui, todėl jų likučių teisingumo taip pat negalime patvirtinti.

Tarnyba, įgyvendindama ankstesnio audito rekomendacijas, informavo⁵ Valstybės kontrolę, kad atlikti ilgalaikių ir per vienerius metus gautinų sumų inventorizaciją bus pasirengusi 2015-12-31.

Turėjome pastabų ir dėl gautinų sumų nuvertėjimo. Nustatėme atvejų, kai gautinų sumų už parduotą žemę nuvertėjimas apskaičiuotas neteisingai.

Taisant ankstesnių laikotarpių gautinų sumų ir jų nuvertėjimo registravimo klaidas, informacinėje sistemoje suvedus pradelsto mokėjimo termino duomenis, dėl sistemos veiklos trūkumų apskaičiuotas tik dalies gautinų sumų nuvertėjimas.

Klaidų, aptiktų skaičiuojant gautinų sumų nuvertėjimą, pavyzdžiai

R. G. Apskaičiuotas tik vienerių metų pradelstų įmokų dalies nuvertėjimas, o turėjo būti skaičiuotas įmokų, kurios nemokėtos trejus metus, nuvertėjimas.

L. D., Ž. F., UAB „A“, UAB „B“, UAB „C“, UAB „D“, UAB „F“. Sistema palūkanų ir delspinigių nuvertėjimo neapskaičiavo.

Sistemai apskaičiavus ne visų gautinų sumų (ne visų įmokų už parduotą žemę, palūkanų, delspinigių) nuvertėjimą, gautinų sumų nuvertėjimas⁶ ir nuvertėjimo sąnaudos užregistruoti mažesni, nei turėtų būti.

Tarnyba, nesilaikydama Inventorizacijos taisyklių, neatliko gautinų sumų už parduotą žemę inventorizacijos, nesuderino gautinų sumų su žemės pirkėjais. Be to, apskaičiavo ne visų pradelstų gautinų sumų (įmokų, palūkanų, delspinigių) nuvertėjimą.

Atsižvelgdami į nustatytus dalykus, negalėjome patvirtinti, kad remiantis 2014 m. gruodžio 31 d. duomenimis konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose nurodyti likučiai yra teisingi:

Finansinės būklės ataskaitoje: ilgalaikis finansinis turtas (A.III eil.) – 420 445,4 tūkst. Lt (iš 574 950,7 tūkst. Lt); per vienerius metus gautinos sumos (C.III eil.) – 137 727,1 tūkst. Lt (iš 296 549,9 tūkst. Lt); gautinos trumpalaikės finansinės sumos (C.III.1 eil.) – 49 959,0 tūkst. Lt (iš 52 887,0 tūkst. Lt); kitos gautinos sumos (C.III.6 eil.) – 63 345,8 tūkst. Lt (iš 99 337,6 tūkst. Lt); kiti įsipareigojimai (ilgalaikiai) (E.I.3 eil.) – 407 119,2 tūkst. Lt, sukauptos mokėtinos sumos (E.II.11 eil.) – 91 590,8 tūkst. Lt (iš 158 476,9 tūkst. Lt), kiti trumpalaikiai įsipareigojimai (E.II.12 eil.) – 46 921,7 tūkst. Lt (iš 48 387,8 tūkst. Lt).

Veiklos rezultatų ataskaitoje: pervestinos pagrindinės veiklos kitos pajamos (A.III.2 eil.) – 233 340,0 tūkst. Lt (iš 270 324,1 tūkst. Lt); nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos (B.VIII eil.) – 6 516 560,1 tūkst. Lt (iš 6 526 331,9 tūkst. Lt).

³ Sąskaitos: Nr. 1631201 „Ilgalaikės gautinos sumos už žemę“, Nr. 2211201 „Ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalis“, Nr. 2263001 „Gautinos sumos už parduotą turtą“, Nr. 2272001 „Gautini delspinigiai“, Nr. 2294001 „Gautinos palūkanos“.

⁴ Sąskaitos: Nr. 6951102 „Sukauptos pervestinos sumos į valstybės biudžetą“, Nr. 6951103 „Kitos sukauptos mokėtinos sumos“, Nr. 6820004 „Pervestinos sumos už perleistą turtą į savivaldybių biudžetus“, Nr. 6810004 „Pervestinos sumos už perleistą turtą“, Nr. 6250001 „Kitų ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalis“, Nr. 5250001 „Kiti ilgalaikiai įsipareigojimai“.

⁵ Nacionalinės žemės tarnybos 2013-07-12 raštas Nr. 1SD-(15.3)-1873.

⁶ Sąskaitos: Nr. 2211203 „Ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalies nuvertėjimas“, Nr. 2272003 „Gautinų delspinigių nuvertėjimas“, Nr. 2294003 „Gautinų palūkanų nuvertėjimas“.

1.2. Dėl gautinų sumų apskaitos Žemės ūkio ministerijoje

Ankstesnio audito metu ministerijai teikėme pastebėjimus dėl gautinų sumų apskaitos. Neturėdama pakankamai informacijos apie bankų administruojamas pagal 1992–1996 m. Vyriausybės patvirtintas tvarkas⁷ išduotas lengvatines paskolas, ministerija nesilaikė 17-ojo VSAFAS reikalavimų dėl ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalies perkėlimo, amortizuotos savikainos skaičiavimo ir nuvertėjimo požymių vertinimo. Ministerijai siūlėme ieškoti galimybių gauti detalesnę informaciją, siekiant tinkamai nurodyti už išduotas lengvatines paskolas gautinas sumas pagal VSAFAS reikalavimus.

Atsižvelgdama į Valstybės kontrolės siūlymus ir siekdama tinkamai nurodyti gautinas sumas, ministerija ne kartą raštu⁸ kreipėsi į AB DNB banką su prašymu teikti detalesnę informaciją, reikalingą finansinio turto amortizuotai savikainai apskaičiuoti.

Negavusi atsakymo, ministerija pateikė⁹ derinti susitarimo su banku pakeitimo projektą¹⁰, pagal kurį bankas teiktų ministerijai duomenis apie paskolų būklę: gautinų sumų likutį ataskaitinio laikotarpio pradžioje, atskirai nurodant ilgalaikes ir trumpalaikes sumas, ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalį, ir sumas, kurių bankas nesitiki atgauti, per ataskaitinį laikotarpį apskaičiuotą gautinų sumų nuvertėjimo sumą, paskolų terminus pagal kiekvieną paskolos gavėją, gautinų sumų likutį ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, atskirai nurodant ilgalaikes sumas ir ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalį, ir sumas, kurių bankas nesitiki atgauti. Iki 2015-06-10 bankas nepateikė atsakymo dėl ministerijos pateikto pavedimo sutarties pakeitimo projekto.

Negavusi iš banko reikiamos informacijos, ministerija ir 2014 m. negalėjo tinkamai laikytis 17-ojo VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ 7, 20 ir 36 punktų ir Apskaitos vadovo¹¹ 6 priede nustatytos gautinų sumų apskaitos tvarkos: pagal kiekvieno ketvirčio paskutinės dienos būklę neskaičiavo ir į trumpalaikes gautinas sumas neperkėlė ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalies, sudarydama finansines ataskaitas šio finansinio turto nevertino amortizuota savikaina ir paskutinę kiekvieno ataskaitinio laikotarpio dieną nenustatė, ar yra požymių, kad finansinio turto balansinė vertė gali būti sumažėjusi.

Neturėdama detalios informacijos apie bankų administruojamas išduotas lengvatines paskolas, ministerija negalėjo tinkamai vykdyti 17-ojo VSAFAS reikalavimų dėl ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalies perkėlimo, amortizuotos savikainos skaičiavimo ir nuvertėjimo požymių vertinimo. Todėl negalėjome patvirtinti, kad konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodyti likučiai yra teisingi:

Finansinės būklės ataskaitoje: ilgalaikis finansinis turtas (A.III eil.) – 152 146,8 tūkst. Lt (iš 574 950,7 tūkst. Lt); gautinos trumpalaikės finansinės sumos (C.III.1 eil.) – 21,6 tūkst. Lt (iš 52 887,0 tūkst. Lt); sukauptos mokėtinos sumos (E.II.11 eil.) – 40 498,0 tūkst. Lt (iš 158 476,9 tūkst. Lt);

Veiklos rezultatų ataskaitoje: nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos (B.VIII eil.) – 947,4 tūkst. Lt (iš 6 526 331,9 tūkst. Lt).

⁷ LR Vyriausybės nutarimai: 1992-03-16 Nr. 168, 1994-06-22 Nr. 508, 1996-04-16 Nr. 459.

⁸ LR žemės ūkio ministerijos raštai AB DNB bankui: 2014-07-30 Nr. 2D-3405(4.110), 2014-09-23 Nr. 2D-4165(4.110), 2014-10-03 Nr. 2D-4347(4.110), 2014-11-19 Nr. 2D-5243(4.110).

⁹ LR žemės ūkio ministerijos 2015-04-21 raštas Nr. 2D-(185(4.110) AB DNB bankui.

¹⁰ Susitarimo „Dėl 1999-09-30 pavedimo sutarties Nr. 330 pakeitimo“ projektas, kuriuo siūloma pakeisti pavedimo sutarties 3.1.2 punktą.

¹¹ LR žemės ūkio ministro 2013-06-06 įsakymas Nr. 3D-406 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos buhalterinės apskaitos vadovo patvirtinimo“.

Ministerija kreipėsi į banką dėl detalesnės informacijos gavimo, inicijavo pavidimo sutarties su banku pakeitimą, tačiau, bankui nepateikus atsakymo, manome, kad to nepakanka, ir siūlome ieškoti kitų būdų gauti papildomą informaciją iš banko, kad gautinos sumos už išduotas lengvatines paskolas būtų įtraukiamos į apskaitą vadovaujantis VSAFAS reikalavimais.

2. VALSTYBĖS TURTO IR LĖŠŲ VALDYMO, NAUDOJIMO, DISPONAVIMO JAIS VERTINIMAS

Žemės ir maisto ūkio ir kaimo plėtra

Viena iš žemės ūkio ministru pavestų¹² valdymo sričių – žemės ir maisto ūkio ir kaimo plėtra. Ministerija formuoja valstybės politiką žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros, žemės ūkio ir kaimo gyvenamųjų vietovių infrastruktūros inžinerinės plėtros ir techninės pažangos, atsinaujinančių energijos šaltinių plėtros, mokslo, mokymo, švietimo, novatoriškų technologijų taikymo žemės ūkyje, maisto pramonėje, melioracijos ir melioracijos investicijų, gyvulininkystės, tautinio paveldo srityse, administruoja ir įgyvendina valstybės ir Europos Sąjungos paramos žemės ūkiui, maisto ūkiui ir kaimo plėtrai priemones, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja šios valstybės politikos įgyvendinimą¹³.

Ministerija ir penkios jai pavaldžios įstaigos vykdo funkcijas šioje srityje įgyvendindamos 01.01 programą „Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros skatinimas“. 2014 metais jai įgyvendinti panaudota 2 816 193,5 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Ankstesnių auditų metu ministerijai teikėme rekomendacijas dėl paramos veislininkystei lėšų, skirtų gyvūnų kilmės knygoms rengti ir tvarkyti, genetiniams ištekliams išsaugoti, planavimo, skyrimo ir naudojimo. Ministerija ėmėsi priemonių joms įgyvendinti: patvirtino naujos redakcijos Pagalbos veislininkystei taisyklės, kuriose patvirtinti Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto apskaičiuoti didžiausi leistini administracinių išlaidų už kiekvieną einamųjų metų sausio 1 d. kilmės knygoje įrašytą veislinį ūkinį gyvūną apmokėjimo dydžiai; kreipėsi į Lietuvos agrarinės ekonomikos institutą dėl galimybės patikslinti vieno selekcinio branduolio išlaikymo įkainį, įvertinus genetinių išteklių išsaugojimo priemonę įgyvendinančių įmonių iš papildomos veiklos gaunamas pajamas.

Ministerijai turėjome pastabų ir dėl kelionių išlaidų. Vertiname ministerijos 2012–2013 metais atviro konkurso būdu atliktą tarnybinių kelionių organizavimo paslaugos pirkimą ir nustatėme, kad padaryta viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų: reikalingi lėktuvo bilietai buvo pasirinkti tik iš jokios konkurencijos neturinčio laimėjusio tiekėjo siūlomų variantų, už juos buvo mokama daugiau negu sutartyje numatyta laimėjusio tiekėjo pasiūlymo kaina. Ministerijai rekomendavome skrydžius pirkti tik vadovaujantis sutarties sąlygomis arba nutraukti sutartį. Ji galiojo ir 2014 metais, o ją vykdydama ministerija nepasiekė Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatyto pirkimo tikslo – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią perkančiajai organizacijai įsigyti reikalingų paslaugų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. Valstybinio audito metu įvertiname 2014 metais ministerijos įsigytų

¹² LR Vyriausybės 2010-03-24 nutarimas Nr. 330 „Dėl ministrams pavestų valdymo sričių“.

¹³ LR Vyriausybės 1998-09-15 nutarimas Nr. 1120 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

tiesioginių skrydžių maršrutu Vilnius–Briuselis–Vilnius lėktuvo bilietų kainų atitiktį sutartyje ir laimėjusio tiekėjo pasiūlyme nurodytai vertei – 996, 01 Lt. 2014 metais ministerija pirko 110 tiesioginių skrydžių maršrutu Vilnius–Briuselis–Vilnius bilietų, 5 lėktuvo bilietai buvo pirkti pigiau, nei nurodyta sutartyje, 105 – brangiau, iš viso ministerija už lėktuvo bilietus nurodytu maršrutu sumokėjo 36,7 tūkst. Lt daugiau, nei būtų mokėjusi pagal laimėjusio teikėjo pasiūlyme ir sutartyje nurodytą kainą.

Ministerija 2014 m., vykdydama sutartį pirko lėktuvo bilietus, už kuriuos sumokėjo 36,7 tūkst. Lt daugiau, nei nurodyta sutartyje, ir taip nepasiekė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyto pirkimo tikslo¹⁴ – įsigyti reikalingų paslaugų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

Ministerija rekomendaciją įgyvendino 2015 metais, kai, atlikusi naują viešąjį pirkimą, su trimis mažiausias kainas siūliusiais tiekėjais sudarė preliminarias sutartis. Toks pirkimas leis kiekvieną kartą perkant lėktuvo bilietus užtikrinti skirtingų tiekėjų konkurenciją ir taip gauti mažiausios kainos pasiūlymą.

Įvertinę 2013 m. valstybės biudžeto lėšų naudojimą nustatėme, kad Nacionalinė mokėjimo agentūra, vykdydama didelės vertės informacinių technologijų paslaugų pirkimo procedūras, vadovavosi neteisinga privačios bendrovės už atlyginimą pateikta išvada ir pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes formaliai ir netinkamai įvertino tiekėjo pasiūlytos 1,5 mln. Lt, arba 30 proc. mažesnės nei pripažinto laimėjusio tiekėjo kainos pagrįstumą. Dėl agentūros padarytų Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimų teismas skyrė baudą, todėl 100,0 tūkst. Lt biudžeto asignavimų panaudota ne programos „Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros politikos formavimas ir administravimas“ nustatytiems tikslams, uždaviniams ir priemonėms įgyvendinti, o 883,5 tūkst. Lt vertės paslaugas suteikusi privati bendrovė už ekspertinio ir teisinio vertinimo panaudojimo pasekmes atsakomybės neprisiėmė.

Ką siūlėme

Audito ataskaitoje ministerijai ir agentūrai teikėme rekomendaciją imtis teisinių priemonių dėl materialinės žalos išieškojimo iš privačios bendrovės dėl netinkamai jos suteiktų ekspertinio ir teisinio vertinimo paslaugų.

Kokių veiksmų ėmėsi Nacionalinė mokėjimo agentūra

Agentūra įgyvendino rekomendaciją ir ėmėsi žalos išieškojimo iš privačios bendrovės dėl jos netinkamai suteiktų paslaugų teisinių priemonių:

- – raštu¹⁵ pateikė UAB „E“ pretenziją dėl žalos atlyginimo: pareikalavo atlyginti agentūros patirtus nuostolius (100 000 Lt sumokėtą baudą) dėl suteiktų netinkamos kokybės paslaugų. Bendrovė informavo, kad nemato pagrindo jų civilinei atsakomybei atsirasti;
- – teismui pateikė ieškinį dėl 150 734,02 Lt (43 655,59 Eur) nuostolių priteisimo iš UAB „E“ (sumokėta teismo paskirta 100 tūkst. Lt bauda ir 50 734,02 Lt (suma su palūkanomis) iš agentūros priteisto žalos atlyginimo mažesnę kainą siūliusių, tačiau pirkimo nelaimėjusių privačių bendrovių naudai), t. y. žalos, kurią agentūra patyrė dėl suteiktų netinkamos kokybės paslaugų, atlyginimo.

Audito metu vertinome, kaip ministerija ir jai pavaldžios įstaigos naudoja valstybės turtą, biudžeto ir nuosavas lėšas:

¹⁴ Viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (su vėlesniais pakeitimais), 3 str. 2 d.

¹⁵ Nacionalinės mokėjimo agentūros 2013-09-23 raštas Nr. BRK-7911 UAB „E“.

- nacionalinei paramai (biodegalų gamybos plėtrai, paramai kaimo bendruomenėms);
- dotacijoms savivaldybėms (valstybei nuosavybės teise priklausantiems melioracijos ir hidrotechnikos statiniams valdyti ir naudoti patikėjimo teise);
- valdymui (darbo užmokesčiui, prekėms, paslaugoms ir darbams įsigyti);
- kitoms funkcijoms atlikti (valstybės turтинėms ir neturтинėms teisėms įgyvendinti valstybės valdomose įmonėse, renginiams organizuoti, rinkliavoms į valstybės biudžetą mokėti ir kt.).

Reikšmingų dėl turto valdymo trūkumų nenustatėme, tačiau toliau pateiksime pastebėjimus dėl ministerijos, kaip valstybės įmonių savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos, veiklos, dėl lėšų naudojimo melioracijos statiniams valdyti ir naudoti savivaldybėse, konsultavimo paslaugų pirkimo, ministerijos renginių organizavimo.

2.1. Dėl lėšų naudojimo melioracijai savivaldybėse

Valstybei priklausantį melioracijos turtą (magistralinius griovius, sausinimo siurbines, tiltus, pralaidas, tvenkinius ir jų priklausinius, kitus melioracijos ir hidrotechnikos statinius) patikėjimo teise valdo ir naudoja savivaldybės¹⁶. Valstybei priklausančių melioracijos statinių priežiūros, remonto darbus finansuoja valstybė, įstatymu¹⁷ skirdama specialiąsias tikslines dotacijas, kurias žemės ūkio ministras įsakymu paskirsto savivaldybėms¹⁸.

Šių lėšų paskirstymo, pervedimo, naudojimo ir atsiskaitymo už panaudotas lėšas tvarką reglamentuoja aprašas¹⁹. Jo 6 punkte nustatyta, kad specialiosios tikslinės dotacijos naudojamos vadovaujantis klasifikacija²⁰, nurodyti išlaidų straipsniai, pagal kuriuos gali būti finansuojamos melioracijos išlaidos (žr. 1 priedo 1 lentelę).

Žemės ūkio ministerija nepakankamai kontroliavo, kad visos savivaldybės specialiąsias tikslines dotacijas melioracijai naudotų pagal paskirtį, tai yra pagal minėtame apraše nustatytus išlaidų straipsnius.

Įvertinome, kaip naudojamos šešioms savivaldybėms skirtos tikslinės dotacijos, ir nustatėme, kad Šilutės r. savivaldybė 452,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto dotacijų panaudojo ne pagal paskirtį – melioracijos statiniams rekonstruoti, o ne valstybei nuosavybės teise priklausantiems melioracijos ir hidrotechnikos statiniams valdyti ir naudoti.

Šilutės r. savivaldybei pagal dotacijų einamiesiems tikslams²¹ klasifikacijos kodą melioracijos ir hidrotechnikos statinių priežiūrai 2014 m. skirta 4 449,6 tūkst. Lt valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų.

Patikrinę savivaldybės pateiktus išlaidas pagrindžiančius dokumentus nustatėme, kad savivaldybė 2014 m. 3 997,6 tūkst. Lt panaudojo melioracijos ir hidrotechnikos statiniams valdyti ir naudoti, o

¹⁶ LR melioracijos įstatymas, 1993-12-09 Nr. I-323, 7 str. 3 d.

¹⁷ LR 2014 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2013-12-12 Nr. XII-659.

¹⁸ LR žemės ūkio ministro 2014-01-02 įsakymas Nr. 3D-2.

¹⁹ LR žemės ūkio ministro 2012-06-21 įsakymu Nr. 3D-486 patvirtintas Valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų, skiriamų savivaldybių biudžetams Žemės ūkio ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, paskirstymo, pervedimo, naudojimo ir atsiskaitymo Žemės ūkio ministerijai tvarkos aprašas.

²⁰ LR finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija.

²¹ 2.5.3.1.1.1 „Dotacijos kitiems valdymo lygiams einamiesiems tikslams“.

452,0 tūkst. Lt – ilgalaikiam materialiajam turtui – Šilutės r. Žemaičių Naumiesčio seniūnijos Degučių užtvankos hidrotechniniams statiniams – rekonstruoti. Taip savivaldybė pažeidė Specialiųjų tikslinių dotacijų naudojimo ir atsiskaitymo tvarkos aprašo 6.2 punktą, kuriame tokia išlaidų paskirtis nenustatyta.

Žemės ūkio ministerija, skyrusi lėšų savivaldybėms valstybinei (valstybės perduotai savivaldybėms) funkcijai atlikti – valstybei nuosavybės teise priklausantiems melioracijos ir hidrotechnikos statiniams valdyti ir naudoti patikėjimo teise, neužtikrino, kad lėšos būtų naudojamos pagal paskirtį: Šilutės r. savivaldybė 452,0 tūkst. Lt panaudojo ilgalaikio materialiojo turto rekonstrukcijai – ne Specialiųjų tikslinių dotacijų naudojimo ir atsiskaitymo tvarkos apraše nurodytoms išlaidoms apmokėti.

Atsižvelgdami į Biudžeto sandaros įstatymo 32 straipsnio 3 dalies reikalavimus, ministerijai siūlome pareikalauti Šilutės rajono savivaldybės grąžinti ministerijai netinkamai panaudotus 452,0 tūkst. Lt ir pervesti šias lėšas į valstybės biudžetą.

2.2. Dėl turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės įmonėse

Ministerija įgyvendina valstybės, kaip akcininkės, turtines ir neturtines teises keturiose valstybės įmonėse ir penkiolikoje akcinių ir uždarytųjų akcinių bendrovių: vadovaudamasi Vyriausybės²² nutarimu užtikrina, kad įmonės siektų verslo vertės augimo ir užtikrintų tinkamą valstybės investuoto kapitalo grąžą.

Ankstesnio audito metu įvertinę, kaip ministerija įgyvendina jai nutarimu pavestas valstybės turtines ir neturtines teises valstybės įmonėse ir uždarosiose akcinėse bendrovėse, teikėme pastebėjimus dėl nepagrįstų ministerijos sprendimų nurašyti UAB „Panevėžio veislininkystė“ patirtus nuostolius mažinant įstatinį kapitalą ir inicijuoti Vyriausybės nutarimą²³, kuriuo bendrovės kapitalas padidintas valstybės biudžeto lėšomis (205,0 tūkst. Lt) kaip papildomu įnašu.

Valstybinio audito metu nustatėme ir kitų atvejų, kai ministerija netinkamai įgyvendino valstybės turtines ir neturtines teises valstybės valdomose akcinėse bendrovėse.

2.2.1. Dėl investavimo į UAB „Panevėžio veislininkystė“ tikslų pasiekimo

Vyriausybės sprendimu ši bendrovė priskirta prie įmonių, kurioms pavesta siekti verslo vertės augimo ir dividendų ar pelno įmokos pajamingumo. Jos akcijas valdanti Žemės ūkio ministerija turi užtikrinti, kad bendrovė siektų įmonės verslo vertės augimo ir užtikrintų tinkamą valstybės investuoto kapitalo grąžą²⁴.

Audito metu vertinome, ar 2014 metais pasiektas Vyriausybės nutarimo dėl valstybės papildomo įnašo į šios bendrovės įstatinį kapitalą projekte nurodytas tikslas – bendrovės veiklą padaryti

²² LR Vyriausybės 2012-06-06 nutarimo Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ VII sk.

²³ LR Vyriausybės 2013-09-17 nutarimas Nr. 839 „Dėl valstybės turto investavimo ir uždarosios akcinės bendrovės „Panevėžio veislininkystė“ įstatinio kapitalo didinimo“.

²⁴ LR Vyriausybės 2012-06-06 nutarimas Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.

efektyvesnę²⁵.

Ankstesnio audito metu²⁶ Valstybės kontrolė atkreipė dėmesį, kad, UAB „Panevėžio veislininkystė“ kelerius metus vykdant nuostolingą veiklą, ministerija priėmė sprendimą bendrovės patirtus nuostolius nurašyti mažinant įstatinį kapitalą. Taip buvo neužtikrintas efektyvus valstybės turto valdymas ir pagrindinių tikslų – užtikrinti valstybės valdomos įmonės verslo vertės augimą ir investuoto kapitalo grąžą – pasiekimas. Be to, sumažinus įstatinį kapitalą, ministerija inicijavo Vyriausybės nutarimo²⁷, kuriuo bendrovės kapitalas padidintas valstybės biudžeto lėšomis kaip papildomu įnašu, priėmimą¹.

Ministerija 2014 m. teikė paaiškinimą²⁸ dėl valstybinio audito ataskaitoje pateiktų išvadų: nurodė, kad bendrovė numato įgyvendinti projektą „Gyvulių ir paukščių prekinės vertės nustatymo centro plėtra – bendrovės ūkinių gyvūnų parodų, aukcionų, karantinavimo bazių modernizavimas“, kad 4 374,8 tūkst. Lt vertės projekto, kurio 75 proc. finansuojama Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos lėšomis, įgyvendinimo pabaiga – 2015-06-30 ir kad bendrovė jau 2014 m. planuoja gauti pajamų iš karantinavimo ir galvijų surinkimo centro ir metus baigti pelningai. Ministerijos ir bendrovės prognozės dėl pelningos veiklos 2014 m. neišsipildė, veiklos rezultatai 2014 m. suprastėjo, nors 2013 m. ir buvo skirta valstybės investicijų.

UAB „Panevėžio veislininkystė“ 2014 m. veiklos rezultatai

Bendrovės 2014 m. finansinių ataskaitų rinkinyje nurodyta, kad 2014 m. ji patyrė 180,0 tūkst. Lt nuostolių. Finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte nurodyta, kad vidutinis darbuotojų skaičius – 3,3 darbuotojo, pajamos (pardavimai, parodų paslaugos ir kita veikla) sudarė tik 286,0 tūkst. Lt, tačiau sąnaudos (veikla, pardavimo savikaina, kita veikla) – 466,0 tūkst. Lt (2013 m. pajamos – 289,0 tūkst. Lt, sąnaudos – 428,4 tūkst. Lt, nuostolis – 139,4 tūkst. Lt).

UAB „Rezultatas“, atlikusi UAB „Panevėžio veislininkystė“ 2014-12-31 finansinių ataskaitų rinkinio auditą, audito išvados „Dalyko pabrėžimo“ dalyje²⁹ nurodė, kad 2014-12-31 bendrovės trumpalaikiai įsipareigojimai buvo didesni už trumpalaikį turtą 1 490, tūkst. Lt, pasibaigus metams bendrovė patyrė 180,0 tūkst. Lt nuostolių. Taigi šios aplinkybės, kiti dalykai rodo, kad esama reikšmingų neapibrėžtumų dėl bendrovės mokumo.

Bendrovė 2014 m. sumokėjo skolas tiekėjams ir mokesčių administratoriams (sprendė mokumo problemą) valstybės investicijos lėšomis (205,0 tūkst. Lt).

Bendrovė ministerijai pateikė informaciją, kad iš ministerijos gautos valstybės biudžeto lėšos (205,0 tūkst. Lt) 2014 m. panaudotos bendrovės veiklai palaikyti investicinio projekto rengimo ir vykdymo laikotarpiu: sumokėta PVM mokesčio skola – 25,5 tūkst. Lt, „Sodros“ ir VMI administruojamiems mokesčiams, atsiskaitymui su tiekėjais panaudota 46,5 tūkst. Lt, bendrovės darbuotojams sumokėtas 7 mėnesių darbo užmokestis – 8,0 tūkst. Lt, įsigyta naujų kompiuterių, programinės įrangos, įvestas internetas ir kt. už 72,0 tūkst. (bendrovėje 2014 m. dirbo 3,3 darbuotojo, iš jų 2 administracijos darbuotojai), už konsultacijas investicinio projekto rengimo klausimais sumokėta 23,0 tūkst. Lt. Pažymėtina, kad bendrovei pelningos veiklos siekti nepadedą ir tai, kad ji iki 2015-05-31 iš valstybės

²⁵ www.lrv.lt pateikiama LR Vyriausybės 2013-09-17 nutarimo Nr. 839 „Dėl valstybės turto investavimo ir uždarnosios akcinės bendrovės „Panevėžio veislininkystė“ įstatinio kapitalo didinimo“ projekto informacija.

²⁶ Valstybinio (finansinio) teisėtumo audito ataskaita, 2013-07-15 Nr. FA-P-10-9-44.

²⁷ LR Vyriausybės 2013-09-17 nutarimas Nr. 839 „Dėl valstybės turto investavimo ir uždarnosios akcinės bendrovės „Panevėžio veislininkystė“ įstatinio kapitalo didinimo“.

²⁸ LR žemės ūkio ministerijos 2014-07-08 raštas Nr. 2D-3094(7.5).

²⁹ UAB „Rezultatas“ parengta 2015-03-26 nepriklausomo auditoriaus išvada.

investuotų lėšų nesukūrė jos teikiamas paslaugas skelbiančios interneto svetainės, kuri, atsižvelgiant į strateginiame plane numatytą vykdyti gyvulių karantinavimo (eksporto į trečiąsias šalis) ir parodų bei mugių organizavimo paslaugų tarptautinį pobūdį, turėtų būti pateikta keliomis kalbomis ir informatyvi, pritraukianti veisliniais gyvuliais prekiaujančių Lietuvos ir užsienio įmonių dėmesį.

Ministerijos 2013 m. priimtas sprendimas dėl investavimo į UAB „Panevėžio veislininkystė“, kurios veikla 2010–2012 m. buvo nuostolinga, neužtikrino valstybės valdomos įmonės verslo vertės augimo ir investuoto kapitalo grąžos. Valstybės investicijos – 205,0 tūkst. Lt – bendrovėje panaudotos ne efektyvesnei veiklai užtikrinti, o neūkiškos veiklos padariniams likviduoti – nuostoliams padengti (skoloms tiekėjams ir mokesčių administratoriams sumokėti).

Ministerija, pateikdama savo pastebėjimus dėl valstybinio audito ataskaitos projekto, nurodė, kad UAB „Panevėžio veislininkystė“ 2015 m. I ketvirtį padidino veiklos apimtį, uždirbo pajamų ir planuoja, kad 2015 metais veikla bus pelninga.

Atlikdami 2015 metų Žemės ūkio ministerijos auditą stebėsime, ar ministerijos pateiktos UAB „Panevėžio veislininkystė“ veiklos prognozės pasitvirtins.

2.2.2. Dėl į valstybės biudžetą nesumokėtų dividendų

Valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų valdytoja ministerija neužtikrino, kad UAB „Lietuvos žirgynas“ į valstybės biudžetą laiku pervestų 699,6 tūkst. Lt dividendų.

UAB „Vilniaus žirgynas“, UAB „Sartų žirgynas“ ir UAB „Nemuno žirgynas“, kurių pagrindinė akcininkė ir valstybės turtines ir neturtines teises įgyvendinanti institucija buvo Žemės ūkio ministerija, nevykdė visuotinių akcininkų susirinkimų metu priimtų sprendimų akcininkams išmokėti 805 805 Lt dividendų (iš jų valstybei – 699,6 tūkst. Lt) ir 2005–2011 m. ir į valstybės biudžetą jų nesumokėjo. 2012 m. sujungimo būdu reorganizavus minėtas bendroves, 2005–2011 m. jų neįvykdytą įsipareigojimą perėmė nauja įsteigta valstybės valdoma UAB „Lietuvos žirgynas“.

Ministerija³⁰ įsakymu be teisinio pagrindo leido valstybei mokėtinus dividendus išmokėti dalimis per 8 metus pagal įsakyme nustatytą grafiką: nuo 2015-07-01 iki 2022-07-01 lygiomis dalimis po 30,0 tūkst. Lt (8,7 tūkst. Eur) kasmet ir 2021 m. sumokėti 489,6 tūkst. Lt (141,8 tūkst. Eur).

Ministerija visuotiniame UAB „Šilutės veislininkystė“ akcininkų susirinkime³¹ pritarė bendrovės 2014 m. metiniam pranešimui ir taip neturėdama teisinio pagrindo leido bendrovei 145,8 tūkst. Lt dividendų išmokėti valstybei dalimis per 5 metus pagal įsakyme nustatytą grafiką: 2015 m. – 23,9 tūkst. Lt (6,9 tūkst. Eur), 2016–2019 m. – po 30,5 tūkst. Lt (8,8 tūkst. Eur).

Abiem atvejais už pavėluotai mokamus dividendus valstybei terminą įvykdyti piniginę prievolę praleidusiam skolininkui neskaičiuojamos palūkanos. Jos turėtų sudaryti bent 5 proc. Civiliniame kodekse³² nustatytų metinių palūkanų.

Ministerija netinkamai atstovavo valstybės interesams ir kitose valstybės valdomose bendrovėse, nes neužtikrino, kad į valstybės biudžetą būtų sumokėti UAB Klaipėdos žuvininkystės produktų aukciono

³⁰ LR žemės ūkio ministro 2014-12-29 įsakymas Nr. 3D-999 „Dėl UAB „Lietuvos žirgynas“ neišmokėtų dividendų valstybei mokėjimo grafiko patvirtinimo“.

³¹ Visuotiniame akcininkų susirinkime valstybei, kuriai priklauso 96,5 proc. viso bendrovės kapitalo, pagal žemės ūkio ministro 2015-04-20 įgaliojimą Nr. 98-(3.4)-14 atstovavo Veiklos administravimo ir turto valdymo departamento direktorius.

³² LR civilinis kodeksas, 2000-07-18 Nr. VIII-1864, 17 skyrius, 6.210 str.

dividendai – 17,4 tūkst. Lt – už bendrovės 2012 m. veiklos rezultatus.

Kaip teisės aktai reglamentuoja dividendų mokėjimą valstybei

Akcinių bendrovių įstatyme³³ be jokių išlygų nustatyta, kad visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu paskirti dividendai yra bendrovės įsipareigojimas akcininkams ir akcininkas turi teisę dividendą išreikalauti iš bendrovės kaip jos kreditorius, o bendrovė turi išmokėti paskirtus dividendus ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo sprendimo paskirstyti pelną priėmimo dienos. Šios įstatymo nuostatos aiškiai ir tiksliai nurodo, kada paskirti dividendai turi būti išmokėti, ir nesuteikia teisės dividendus mokėti išsimokėtinai, neskaičiuojant palūkanų.

Privatus akcininkas teise reikalauti išmokėti visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu paskirtus dividendus gali naudotis savo nuožiūra, o valstybės valdomų bendrovių valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų valdytojai tokios teisės neturi. Pastariesiems, įgyvendinantiems akcininko neturtines teises, pavesta kontroliuoti, kad dividendai už valstybei nuosavybės teise priklausančias akcijas būtų laiku pervedami į valstybės biudžetą³⁴.

Ministerijos neteisėtas sprendimas atidėti dividendų mokėjimą valstybei buvo motyvuotas tuo, kad bendrovių ekonominė finansinė būklė sunki. Pažymėtina, kad Vyriausybės nutarimas³⁵ leidžia tam tikromis aplinkybėmis nustatyti mažesnę dividendams išmokėti skirtą pelno dalį, bet ministerija šios procedūros netaikė.

Ministerija netinkamai atstovavo valstybės interesams, nes neužtikrino, kad į valstybės biudžetą laiku būtų pervesta valstybei priklausanti 862,8 tūkst. Lt dividendų suma, ir priėmė neteisėtus sprendimus valstybei priklausančius dividendus biudžetui pervesti dalimis nemokant palūkanų.

Atsižvelgdami į ataskaitoje nurodytus dalykus, siūlome imtis priemonių, kad būtų užtikrintas kuo skubesnis valstybei skirtų dividendų mokėjimas į biudžetą.

2.2.3. Dėl akcinių bendrovių, kuriose valstybei atstovauja ministerija, veiklos skaidrumo

Ministerija neužtikrino teisės aktais nustatytų valstybės valdomų bendrovių veiklos skaidrumo ir atskaitingumo visuomenei priemonių įgyvendinimo, nes jos valdomos bendrovės interneto svetainėse nepateikia svarbios teisės aktuose nurodytos informacijos apie jų veiklos rodiklius.

Vienas svarbių Vyriausybės tikslų – didinti valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumą ir imtis priemonių gero valdymo principams jose įdiegti. Valstybės valdomos įmonės sukuria svarią ekonominę vertę ir turi didelės reikšmės visos šalies ekonominei raidai, socialinės ir užimtumo politikos įgyvendinimui. Be to, jos yra visos valstybės, t. y. visų Lietuvos mokesčių mokėtojų, turtas. Atsižvelgdama į tai, valstybė (jai atstovaujančios institucijos) turi būti aktyvi ir profesionali savininkė, siekti gerinti valstybės valdomų įmonių valdymą.

Siekdama šio tikslo Vyriausybė patvirtino Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašą³⁶, nurodė siekį didinti valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumą, atsakingumą Lietuvos visuomenei, patrauklumą investuotojams, galimiems verslo partneriams, sudaryti sąlygas diegti pasaulyje pripažintus gero valdymo principus valstybės valdomose įmonėse, rengti ir skelbti

³³ LR akcinių bendrovių įstatymas, 2000-07-13 Nr. VIII-1835 (su vėlesniais pakeitimais), 60 str.

³⁴ LR Vyriausybės 1997-01-14 nutarimo Nr. 20 „Dėl dividendų už valstybei nuosavybės teise priklausančias akcijas“ 5 p.; LR Vyriausybės 2012-06-06 nutarimo Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ 45.4 p.

³⁵ LR Vyriausybės 1997-01-14 nutarimo Nr. 20 „Dėl dividendų už valstybei nuosavybės teise priklausančias akcijas“ 3 p.

³⁶ LR Vyriausybės 2010-07-14 nutarimas Nr. 1052 „Dėl Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo ir koordinuojančios institucijos paskyrimo“.

išsamią informaciją apie valstybės valdomų įmonių veiklą ir jos rezultatus. Apraše nustatyta, kad visos valstybės valdomos bendrovės metinį pranešimą, metinių finansinių ataskaitų rinkinį ir informaciją apie jos vykdomus specialiuosius įpareigojimus, tarpinių finansinių ataskaitų rinkinius ir metinių finansinių ataskaitų nepriklausomo auditoriaus išvadas skelbia savo interneto svetainėje³⁷.

Audito metu patikrinus UAB „Lietuvos žirgynas“, UAB Klaipėdos žuvininkystės produktų aukciono ir UAB „Šilutės veislininkystė“ interneto svetaines nustatyta, kad jose iki 2015 m. gegužės 31 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu nustatyta informacija nepateikta ar pateikta ne visa. Ministerija pateikė dokumentus, įrodančius, kad ji įvykdė nutarime nustatytą pareigą – 2014 metais jos valdomų bendrovių visuotiniuose akcininkų susirinkimuose įpareigojo bendroves laikytis nuostatų dėl atitinkamos informacijos skelbimo.

Kai kurios ministerijos valdomos bendrovės nesilaiko Vyriausybės patvirtinto aprašo ir nevykdo ministerijos, kaip didžiąją dalį akcijų valdančios akcijų valdytojos, visuotinių akcininkų susirinkimų metu nustatytų įpareigojimų, nes UAB „Lietuvos žirgynas“, UAB Klaipėdos žuvininkystės produktų aukcionas ir UAB „Šilutės veislininkystė“ interneto svetainėse iki 2015 m. gegužės 31 d. nepaskelbė metinių pranešimų, kuriuose pateikiami svarbūs veiklos rodikliai, ir taip neužtikrino veiklos skaidrumo ir atskaitingumo visuomenei.

2.3. Dėl konsultavimo ir kitų paslaugų įsigijimo

Įstatyme³⁸ įtvirtinta, kad bendrąjį metodinį vadovavimą apskaitai pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, atsižvelgdama į Tarptautinius apskaitos standartus, Europos Sąjungos teisę ir Tarptautinius viešojo sektoriaus apskaitos standartus, ir VSAFAS paaiškinimus teikia Finansų ministerija. Be to, ši ministerija yra Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinės sistemos (VSAKIS), kuria naudojantis rengiamos viešojo sektoriaus subjektų konsoliduotosios finansinės ataskaitos, valdytoja.

Ministerija ir jai pavaldi Nacionalinė žemės tarnyba iš privačios audito bendrovės 2014 metais įsigijo 144,1 tūkst. Lt (atitinkamai 29,1 tūkst. Lt ir 115,0 tūkst. Lt) vertės FVAIS-VSAKIS integracijos duomenų kėlimo, VSAKIS tarpusavio operacijų derinimo, 2013 m. finansinių ataskaitų ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių parengimo paslaugas ir kitas konsultacijas buhalterinės apskaitos klausimais, nors tokias funkcijas įstaigos turėjo atlikti nemokamai, konsultuodamosi su Finansų ministerija.

Finansų ministerijos teikiamos konsultacijos

Finansų ministerijoje įsteigtas skyrius, kuriame dirba šią sistemą prižiūrintys ir konsultacijas teikiantys darbuotojai. VSAKIS administratorius kuria, prižiūri ir tobulina VSAKIS bei organizuoja šiuos procesus, tiria sistemos duomenų tvarkytojų poreikius, analizuoja ir sprendžia metodologines ir organizacines VSAKIS veikimo problemas, konsultuoja sistemos naudotojus visais susijusiais klausimais. Konsolidavimo apraše³⁹ nustatyta, kad konsolidavimo procesas VSAKIS vykdomas pagal sistemos naudotojų darbo instrukcijas, kurios skelbiamos viešai prieinamu adresu www.finmin.lt/vsakis.

Valstybinio audito metu Finansų ministerijos darbuotojas pateikė sąrašą klausimų, kuriais Žemės

³⁷ LR Vyriausybės 2010-07-14 nutarimu Nr. 1052 patvirtinto Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo 13, 14 ir 19 p.

³⁸ LR buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574, 3 str. 2 d., 3 str. 8 d.

³⁹ Viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinių konsolidavimo tvarkos aprašas, patvirtintas LR finansų ministro 2011-04-19 įsakymu Nr. 1K-152, 10 p.

ūkio ministerijos ir Nacionalinės žemės tarnybos darbuotojai 2014 m. konsultavosi su ministerija (ministerija kreipėsi 9 kartus vasario–gegužės mėn., tarnyba – tik vieną kartą birželio mėn.). 2014 m. balandžio 9 d. Finansų ministerijos mokymo centras suteikė Žemės ūkio ministerijai 4 valandas konsultacijų konsoliduotojo finansinių ataskaitų rinkinio rengimo klausimais.

Ministerija ir Nacionalinė žemės tarnyba iš privačios audito bendrovės 2014 metais įsigijo konsultacijų 2013 m. finansinių ataskaitų ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių parengimo klausimais, nors tokios funkcijos įtrauktos ir į šių įstaigų darbuotojų pareigybių aprašymus.

Ministerijoje už apskaitą ir finansinių ataskaitų parengimą atsakingas Buhalterinės apskaitos skyrius rengia ir sudaro ministerijos ir III lygio konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius. Tarnybos Finansų ir apskaitos departamentas atsakingas už savo įstaigos finansinių ataskaitų rinkinių parengimą ir sudarymą.

Susipažinę su šių įstaigų apskaitos padalinių nuostatais ir darbuotojų pareigybių aprašymuose nurodytomis funkcijomis nustatėme, kad ministerijos Buhalterinės apskaitos skyriaus darbuotojai ne tik rengia finansinių ataskaitų rinkinius, bet ir konsultuoja pavaldžių institucijų valstybės tarnautojus ir darbuotojus buhalterinės apskaitos tvarkymo ir kitais finansiniais klausimais, rengia rašytinius ir žodinius paaiškinimus buhalterinės apskaitos tvarkymo ir finansinių ataskaitų rengimo klausimais, tarnybos darbuotojai tvarko tarnybos buhalterinę apskaitą pagal VSAFAS, taiko standartų atnaujinimus, rengia ir surašo duomenis į VSAKIS.

Pažymėtina, kad ministerijos apskaitos darbuotojų pareigybių aprašymuose nurodyti tokie reikalavimai: išmanyti biudžetinių įstaigų buhalterinę apskaitą bei finansinę atskaitomybę reglamentuojančius teisės aktus, turėti ne mažesnę kaip vienerių metų darbo buhalterijos srityje, taikant viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, patirtį, mokėti dirbti kompiuterio programa VSAKIS. Tarnybos apskaitos darbuotojams nustatyti panašūs reikalavimai – gerai išmanyti viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

Taigi, atsižvelgdami į įstaigų apskaitos padaliniams ir darbuotojams pavestas funkcijas, nustatytus reikalavimus ir į tai, kad viešojo sektoriaus subjektai konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius pagal VSAFAS rengia nuo 2010 m., manome, kad ministerija ir Nacionalinė žemės tarnyba turėjo pakankamai žmogiškųjų išteklių šioms funkcijoms atlikti, naudodamasi nemokamomis Finansų ministerijos konsultacijomis.

Ministerija ir jai pavaldi įstaiga Nacionalinė žemės tarnyba neracionaliai panaudojo 144,1 tūkst. Lt konsultacijoms apskaitos ir finansinių ataskaitų rinkinio sudarymo klausimais įsigyti, nes turėdamos pakankamai žmogiškųjų išteklių pirkė konsultacijas, nors atlikti tokias funkcijas pavesta atitinkamiems specialistams jų pareigybių aprašymuose ir Finansų ministerijai, kaip nustatyta teisės aktuose.

2.4. Dėl tradicinio respublikinio ristūnų žirgų renginio „Sartai-2014“

Ministerija buvo viena iš tradicinio respublikinio renginio „Sartai-2014“ organizatorių ir iš jos administruojamai Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros skatinimo programai (01 01) skirtų valstybės biudžeto asignavimų apmokėjo⁴⁰ prizų, arklidžių paruošimo, leidybos, renginio vedimo ir ministerijos svečių bei aptarnaujančiojo personalo maitinimo išlaidas (136,6 tūkst. Lt).

⁴⁰ LR žemės ūkio ministro 2014-04-07 įsakymu Nr. 3D-194 patvirtinta renginio sąmata.

Ministerija, neturėdama teisinio pagrindo, apmokėjo Lietuvos Respublikos Seimo 7,0 tūkst. Lt dydžio prizinio fondo išlaidas, 3,4 tūkst. Lt suma iš dalies padengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės „Eikliojo žirgo“ 8,4 tūkst. Lt dydžio prizinio fondo ir 3,4 tūkst. Lt suma – privačios bendrovės UAB „Biržų žemtiekimas“ vardo 8,4 tūkst. Lt dydžio prizinio fondo išlaidas. Iš viso renginio priziniam fondui ministerija išleido 26,8 tūkst. Lt.

Audito metu ministerija paaiškino, kad, jei tokį renginį būtų organizavusi ne ministerija, o valstybės pagalbą pagal tai reglamentuojančius teisės aktus⁴¹ gavęs kitas renginio organizatorius, lenktynių laimėtojams teikiami prizai būtų buvę mažesnės vertės (ne didesnės kaip 863 Lt (250 Eur), t. y. nors abiem atvejais už lenktynių laimėtojų gautus prizus mokama iš valstybės biudžeto lėšų, leistinas prizų dydis priklauso nuo renginio organizatoriaus. Tai kelia pagrįstų abejonių dėl tokio valstybės pagalbą reglamentuojančių teisės aktų aiškinimo pagrįstumo.

Renginyje ministerijos pakviesti svečiai pagal neaiškius kriterijus buvo suskirstyti į dvi grupes: turinčius teisę apsilankyti specialioje renginio stebėjimo tribūnoje ir nemokamai pavalgyti paviljone ir tik turinčius teisę apsilankyti tribūnoje. Ministerijos teigimu, kai kuriems svečiams ji suteikė teisę nemokamai pavalgyti karštų mėsos patiekalų, šaltų mėsos ir sūrio užkandžių, pasivašinti kava ir arbata bei desertais remdamasi senomis tradicijomis ir svečių svarba bei ryšiais su žemės ūkiu (sutartyje nurodyta, kad ministerijos svečiams ir aptarnaujančiajam personalui maitinti išleista 27,8 tūkst. Lt). Mūsų vertinimu, toks svečių suskirstymas nėra skaidrus ir tinkamas.

Ministerija renginį finansavo neturėdama jokių šio renginio organizavimą ir prizų teikimą reglamentuojančių pagal įstatymų suteiktą kompetenciją viešai paskelbtų finansavimo taisyklių, kuriose turėtų būti nurodyta tokio renginio organizavimo tvarka ir tinkamos finansuoti išlaidos. Primename, kad 2013 metų valstybinio audito ataskaitoje⁴² nurodėme, kad ministerija panašaus pobūdžio žirgų lenktynių Utenos hipodrome organizavimo paslaugą pirko iš privačios bendrovės, taip pažeisdama Viešųjų pirkimų įstatymą. Ataskaitoje taip pat buvo nurodyti šio įstatymo pažeidimai dėl neaiškiai apibrėžtos VIP svečių grupės maitinimo tvarkos ir neracionalaus valstybės biudžeto lėšų panaudojimo, nes ministerija nekontroliavo renginį organizavusios privačios bendrovės iš rėmėjų gautų lėšų. Šias abejas žirgų lenktynes ministerija finansavo skirtingai, nors jų išlaidos buvo apmokėtos iš tos pačios Kaimo plėtros ir verslo skatinimo (01 001) programos priemonės (01.001.01.01.31) „Šalies žemės ūkio pristatymas tarptautinėse ir respublikinėse parodose“ lėšų, skirtų konkursams finansuoti.

Ministerija respublikiniam žirgų lenktynių renginiui „Sartai-2014“ skyrė 136,6 tūkst. Lt sumą viešai nepaskelbusi šio renginio organizavimo ir finansavimo taisyklių, neskaidriai teikė svečių maitinimo paslaugas ir joms panaudojo 27,8 tūkst. Lt, neturėdama teisinio pagrindo sumokėjo 13,8 tūkst. Lt už kitų valstybės institucijų ir privačios bendrovės vardu teiktus didesnius prizus, nei galėtų būti leidžiama skiriant teisės aktuose numatytą valstybės pagalbą.

Kad valstybės biudžeto lėšos būtų panaudojamos racionaliai ir skaidriai, pagal įstatymo ministerijai suteiktą kompetenciją siūlome patvirtinti ir viešai paskelbti žirgų lenktynių ir kitų

⁴¹ Europos Sąjungos Komisijos 2006-12-15 reglamento Nr. 1857/2006 15 str. 2 d; LR žemės ūkio ministro 2007-05-16 įsakymu Nr. 3D-237 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintų Žemės ūkio šviečiamųjų renginių, žemės ūkio parodų, mugių, konkursų organizavimo finansavimo taisyklių 12.2.5 p.

⁴² Valstybinio (finansinio) teisėtumo audito ataskaita, 2014-07-15 Nr. FA-P-10-9-44, 2.4 poskyris.

panašių renginių organizavimo ir finansavimo tvarką, kurioje būtų nustatyti organizuojamų renginių atrankos kriterijai, tinkamos finansuoti išlaidos, jų dydžiai ir panašiai.

2.5. Dėl atsinaujinančių energijos šaltinių gamintojų rėmimo programos

Vadovaujantis žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintomis Biodegalų gamybos plėtos finansavimo taisyklėmis⁴³, atsinaujinančių išteklių energijos šaltinių – rapsų aliejaus, rapsų metilo (etilo) esterio ir dehidratuoto etanolio – gamintojams 2014 m. skirta valstybės parama sudarė 39 876,0 tūkst. Lt.

Biodegalų, kaip ir kitų atsinaujinančių išteklių, gamybos reglamentavimą nustato Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas. Žemės ūkio ministerija patvirtino Biodegalų gamybos plėtos finansavimo taisyklės vadovaudamasi tuo metu negaliojusi Biokuro, biodegalų ir bioalyvų įstatymu.⁴⁴ Seimas priėmė minėto įstatymo pripažinimo netekusiu galios įstatymą, nes biodegalų klausimus reglamentavo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas⁴⁵, kuriame nustatyta bendroji skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją Lietuvos Respublikoje sistema ir su šia sritimi susijusių Vyriausybės, Energetikos, Aplinkos, Susisiekimo, Švietimo ir mokslo, Žemės ūkio ir Ūkio ministerijų, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos ir savivaldybių kompetencija.

Valstybinio audito metu ministerija mums pateikė informaciją, kad biodegalų gamintojai finansuojami vadovaujantis Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nuostata, kad ministerija teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis pagal kompetenciją koordinuoja degiųjų skystųjų ir dujinių produktų, gautų iš biomasės, gamybos plėtos ir skatinimo priemonių įgyvendinimą, atlieka jų įgyvendinimo stebėseną ir užtikrina valstybinę priežiūrą ir kontrolę. Tame pačiame įstatyme nustatyta, kad ministerija turi rengti ir energijai gaminti naudojamos žemės ūkio produkcijos gamintojų rėmimo programas ir teikti jas tvirtinti Vyriausybei⁴⁶, tačiau tokios programos ji nėra parengusi ir artimiausiu metu nenumato parengti.

Šiuo metu visų atsinaujinančių energijos šaltinių gamybos ir naudojimo klausimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos Seimo patvirtinta Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija, apimanti visas energetikos (ir svarbias elektros ir gamtinių dujų) sritis, taip pat Vyriausybės patvirtinta Nacionalinė atsinaujinančių energijos išteklių plėtos strategija ir jos įgyvendinimo priemonių planas⁴⁷, kuriame rapsų aliejaus, rapsų metilo (etilo) esterio ir dehidratuoto etanolio gamintojų rėmimas nėra aiškiai apibrėžtas. Audito metu ministerija paaiškino, kad biodegalų gamintojų rėmimas numatytas Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtos strategijos įgyvendinimo priemonių plane – finansinėmis ir teisinėmis priemonėmis skatinti naudoti biokurą transporte⁴⁸. Tačiau neaišku, kodėl ministerija, vykdydama šią priemonę, pasirinko tiesiogiai remti tik biodegalų, o ne kartu ir jiems gaminti reikalingų žaliavų gamintojus, nors įstatyme įtvirtinta galimybė tiesiogiai remti abi šių ūkio subjektų grupes. Manome, kad Lietuvos Respublikos Seimo priimto Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nuostatos nesuteikia teisės ministerijai savarankiškai

⁴³ LR žemės ūkio ministro 2014-05-20 įsakymo Nr. 3D-283 redakcija.

⁴⁴ LR biokuro, biodegalų ir bioalyvų įstatymo pripažinimo netekusiu galios įstatymas, 2012-05-22 Nr. XI-2026.

⁴⁵ LR atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas, 2011-05-12 Nr. XI-1375.

⁴⁶ LR atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 3 str. 7 p. ir 10 str. 1 ir 4 p.

⁴⁷ LR Seimo 2012-06-26 nutarimas Nr. XI-2133, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-06-21 nutarimas Nr. 789 ir LR energetikos ministro 2010-06-23 įsakymas Nr. 1-180.

⁴⁸ LR energetikos ministro 2010-06-23 įsakymu Nr. 1-180 patvirtinto Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtos strategijos įgyvendinimo priemonių plano 2.5 p.

pasirinkti, ar taikyti įstatyme nustatytas paramos valstybės biudžeto lėšomis priemonės ar ne.

Žemės ūkio ministerija nevykdė įstatyme jai nustatytos pareigos – parengti ir pateikti Vyriausybei tvirtinti atsinaujinančių energijos šaltinių gamintojų rėmimo programą.

Ministerijai siūlome priimti sprendimą dėl Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo jai nustatytos funkcijos – rengti žemės ūkio produkcijos, naudojamos energijai gaminti, gamintojų rėmimo programas – tikslingumo. Jei ministerija nuspręstų, kad energijai gaminti naudojamos žemės ūkio produkcijos gamintojų rėmimas, rengiant atskiras Vyriausybės tvirtinamas programas, nėra tikslingas, siūlome inicijuoti atitinkamą šio įstatymo pakeitimą.

Žemės tvarkymas: žemės reforma, žemėtvarka, geodezija, kartografija, nekilnojamojo turto kadastras, žemės naudojimo valstybinė kontrolė

Viena iš žemės ūkio ministrui pavestų⁴⁹ valdymo sričių yra žemės tvarkymas: žemės reforma, žemėtvarka, geodezija, kartografija, nekilnojamojo turto kadastras, žemės naudojimo valstybinė kontrolė. Šioje srityje Žemės ūkio ministerija formuoja jai pavestą valstybės politiką⁵⁰.

Valstybės politiką žemės tvarkymo ir administravimo, žemės reformos, žemėtvarkos planavimo, nekilnojamojo turto kadastro, apskaitos, geodezijos, kartografijos, valstybinių georeferencinių erdvinių duomenų rinkinių rengimo bei Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros kūrimo srityse įgyvendina ministerijai pavaldi įstaiga Nacionalinė žemės tarnyba.

Tarnyba vykdo funkcijas šioje srityje įgyvendindama 03.001 programą „Žemės tvarkymas ir administravimas bei erdvinės informacijos infrastruktūros vystymas“. 2014 metais šiai programai panaudota 103 373,4 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Ankstesnių auditų metu nagrinėjome teismų sprendimais pripažintų neteisėtais apskričių viršininkų sprendimais sudarytų žemės perleidimo sandorių panaikinimo ir restitucijos taikymo pasekmes valstybės biudžetui. Nustatėme, kad, teismams pritaikius žemės pirkimo–pardavimo sandorių restituciją, tai yra žemės pirkėjui iš valstybės priteisus grąžinti visą sandorio sumą, nors valstybė pusę iš pirkėjo gautos sumos būna pervedusi savivaldybei, Nacionalinė žemės tarnyba, pirkėjui grąžindama visą priteistą sumą, iki 2012 m. pabaigos nesiėmė priemonių išieškoti iš savivaldybių joms anksčiau pervedtas sumas už parduotą valstybinę žemę.

Tarnyba, atsižvelgdama į Valstybės kontrolės audito metu teiktus pastebėjimus ir rekomendacijas šiuo klausimu, siekdama išieškoti savivaldybėms nepagrįstai likusias lėšas, įvertino minėtų teismo bylų aplinkybes ir ėmėsi atitinkamų teisinių veiksmų, nurodytų Lietuvos Respublikos teisės aktuose: kreipėsi į Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybes dėl geranoriško piniginių sumų sumokėjimo (grąžinimo).

Kauno m. savivaldybė tarnybai grąžino 135 294,56 Eur (467 145,05 Lt). Tarnyba gautas lėšas pervedė į valstybės biudžetą.

Klaipėdos m. savivaldybei informavus, kad ji negali tenkinti prašymo grąžinti 90 599,11 Eur (312 820,60 Lt), tarnyba teismui pateikė ieškinį dėl nurodytų lėšų priteisimo. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas tenkino tarnybos 90 599,11 Eur (312 820,60 Lt) ieškinį. Klaipėdos

⁴⁹ LR Vyriausybės 2010-03-24 nutarimas Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“.

⁵⁰ LR Vyriausybės 1998-09-15 nutarimas Nr. 1120 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

apygardos administracinis teismas tenkino savivaldybės prašymą dėl mokėjimo atidėjimo iki 2016-03-31.

2.6. Dėl žemės reformos projektų rengimo paslaugų pirkimo

Nacionalinė žemės tarnyba 2012–2013 metais atviro konkurso būdu atliko žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo ir įgyvendinimo paslaugų pirkimus, kurių pagrindu pagal atskiras 59 pirkimo dalis sudarė 58 sutartis⁵¹. Tarnyba pagal šių pirkimų pagrindu sudarytas sutartis paslaugų teikėjams 2014 m. iš viso sumokėjo 22 306,4 tūkst. Lt.

Šiuos pirkimus įvertinusi Viešųjų pirkimų tarnyba nustatė, kad atliekant pirkimo procedūras ir vykdant jų pagrindu sudarytas sutartis buvo padaryta Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimų, dėl kurių, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.80 straipsnio 1 dalies nuostatomis, sutartys yra niekinės ir negalioja. Nacionalinė žemės tarnyba šias sutartis turėtų nutraukti ir organizuoti naujus viešuosius reikiamų paslaugų pirkimus.

Dvi sutartis Nacionalinė žemės tarnyba sudarė neatsižvelgdama į tai, kad pagal Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus laimėjusio tiekėjo pasiūlymus turėjo atmesti.

Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyti pažeidimai⁵²

Savo vertinimo išvadoje kaip vieną iš visų pirkimo dalių apimančių pažeidimų Viešųjų pirkimų tarnyba nurodė, kad Nacionalinė žemės tarnyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintą draudimą sudarant sutartis keisti pirkimo dokumentuose nustatytas sąlygas, šio įstatymo reikalavimą sutartyse nustatyti perkamų paslaugų kiekius ir kainodaros taisykles pagal Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodiką. Šioje metodikoje reikalaujama pasirinkus fiksuoto paslaugų įkainio kainodarą sutartyje nurodyti preliminarius paslaugų kiekius, bet Nacionalinė žemės tarnyba, pirkimo sąlygose nurodžiusi kiekvienos pirkimo dalies maksimalius perkamų paslaugų kiekius, jų nenurodė atitinkamos pirkimo dalies pirkimo sutartyse⁵³.

Vertindama, kaip vykdoma dalis pasirinktų sutarčių, Viešųjų pirkimų tarnyba nustatė, kad Nacionalinė žemės tarnyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes pirko didesnius paslaugų kiekius, nei nurodyta abiejų pirkimų sąlygose.

Viešųjų pirkimų tarnybos vertinimu, atlikdama abiejų pirkimų procedūras Nacionalinė žemės tarnyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatą, kad viešųjų pirkimų tikslas yra vadovaujantis įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai ar tretiesiems asmenims reikalingų paslaugų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas, nes neužtikrino pasiūlymuose nurodytų įkainių tinkamo vertinimo, nesiaiškino siūlomų paslaugų įkainių pagrįstumo ir neatliko jokių veiksmų, taigi neefektyviai naudojo skirtas lėšas. Viršijusi pirkimo sąlygose nurodytus paslaugų kiekius, Nacionalinė žemės tarnyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytus lygiateisiškumo ir skaidrumo principus⁵⁴.

Viešųjų pirkimų tarnyba taip pat nustatė, kad Nacionalinė žemės tarnyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintus skaidrumo ir lygiateisiškumo principus bei pareigą pasiūlymus

⁵¹ 2012-04-04 pirkimas Nr. 119826 (sudarytos 56 sutartys) ir 2012-11-30 pirkimas Nr. 130334 (sudarytos 2 sutartys).

⁵² Viešųjų pirkimų ir viešųjų pirkimo–pardavimo sutarčių vykdymo vertinimo 2015-07-09 išvada Nr. 4S-2272.

⁵³ LR viešųjų pirkimų įstatymo 18 str. 3 d., 6 d. 2 ir 3 p.; Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003-02-25 įsakymu Nr. 1S-21 patvirtintos Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodikos 10 ir 12 p.

⁵⁴ Viešųjų pirkimų įstatymo 3 str.

vertinti ir pripažinti laimėjusiu tokį tiekėjo pasiūlymą, kuris atitinka pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus⁵⁵, nes dviejose pirkimo dalyse dėl žemės reformos projektų rengimo paslaugų Ignalinos rajone⁵⁶ neatmetė laimėjusio tiekėjo pasiūlymo dalių kaip neatitinkančių pirkimo sąlygų reikalavimų. Vykdydama neteisėtai sudarytas žemės reformos projektų rengimo Ignalinos rajone paslaugų sutartis, Nacionalinė žemės tarnyba 2014 metais iš viso sumokėjo 1 587,2 tūkst. Lt.

Nacionalinė žemės tarnyba, vykdydama sutartis, sudarytas pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymą ir Viešųjų pirkimų tarnybos įvertintas kaip niekines ir negaliojančias, 2014 metais paslaugų teikėjams sumokėjo 22 306,4 tūkst. Lt.

Tarnyba raštu⁵⁷ kreipėsi į Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą dėl pirkimo procedūros skaidrumo ir teisėtumo įvertinimo. Ši informavo⁵⁸, kad priėmė nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Tarnybai apskundus⁵⁹ prokuratūros nutarimą, Vilniaus miesto apylinkės teismas nutarė⁶⁰ tenkinti tarnybos skundą dėl Generalinės prokuratūros atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą.

1-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja,
pavadojanti direktorių

Eglė Merkininkienė

1-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Jolanta Balionienė

Valstybinio audito ataskaitos kopija pateikta Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui.

Auditas atliktas, vykdant 2014-07-28 pavedimą Nr. P-10-4

⁵⁵ Viešųjų pirkimų įstatymo 3 str. ir 39 str. 7 d.

⁵⁶ 2012-04-04 pirkimas Nr. 119826, 28 ir 29 dalys.

⁵⁷ Nacionalinės žemės tarnybos 20015-05-05 raštas Nr. 1SD-1262-(4.36.) „Dėl žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų rengimo ir įgyvendinimo paslaugų viešojo pirkimo procedūrų ir sutarčių vykdymo“.

⁵⁸ LR generalinės prokuratūros 2015-06-08 raštas Nr. 17.2-6876 „Dėl atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą“.

⁵⁹ Nacionalinės žemės tarnybos 20015-06-17 raštas Nr. 1SD-1650-(3.2.) „Skundas dėl LR generalinės prokuratūros 2015-06-08 nutarimo atsisakyti tenkinti skundą panaikinimo“.

⁶⁰ Vilniaus miesto apylinkės teismo 2015-07-10 nutartis Nr. ITS-6236-111/2015.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministerijoje atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų“
1 priedas

Ataskaitoje pateikti pavyzdžiai, teisės aktų ištraukos, komentarai

Valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų, skiriamų savivaldybių biudžetams Žemės ūkio ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, paskirstymo, pervedimo, naudojimo ir atsiskaitymo Žemės ūkio ministerijai tvarkos aprašo 6 p. nurodyti straipsniai, pagal kuriuos iš specialiųjų tikslinių dotacijų finansuojamos išlaidos melioracijai

2.1.1.1.1.1. Darbo užmokestis pinigais;

2.1.2.1.1.1. Socialinio draudimo įmokos;

2.7.3.1.1.1. Darbdavių socialinė parama pinigais;

2.2.1.1.1.30. Kitos paslaugos, atitinkančios Valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių ir melioracijos sistemų naudojimo, būklės vertinimo ir melioracijos darbų finansavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. 3D-211 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių ir melioracijos sistemų naudojimo, būklės vertinimo ir melioracijos darbų finansavimo taisyklių patvirtinimo“, 30 p. numatytas tinkamas finansuoti išlaidas, t. y.:

30.1. valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių priežiūros ir remonto darbai, įskaitant priešprojektinius tyrinėjimus, techninės-sąmatinės dokumentacijos sudarymą, jos ekspertizę, darbų techninę priežiūrą bei kitus su šių projektų įgyvendinimu susijusius darbus:

30.1.1. avarinių valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių gedimų remontas, neviršijant 15 proc. melioracijos darbams skirtų lėšų. Drenažo rinktuvų avariniai gedimai turi būti suderinti su VĮ Valstybės žemės fondu;

30.1.2. tvenkinių hidrotechnikos statinių priežiūra ir remontas (išskyrus išnuomotų ar kitaip perleistų kitiems naudotojams);

30.1.3. melioracijos statinių remontas gyvenvietėse (iki 10 proc. melioracijos darbams skirtų lėšų);

30.1.4. polderių siurblių, taip pat kitų sausinimo siurblių priežiūra, šių sistemų melioracijos ir hidrotechnikos statinių remontas;

30.1.5. melioracijos griovių ir jų statinių priežiūra ir remontas;

30.2. bendrojo naudojimo pralaidų ir brastų įrengimas melioracijos grioviuose (jei suinteresuoti žemės naudotojai savo lėšomis parengia pagal nustatytus reikalavimus būtiną techninę-sąmatinę dokumentaciją), neviršijant 2 proc. melioracijos darbams skirtų lėšų.

30.3. darbai, susiję su melioracijos sistemų statinių remontu ir rekonstravimu bei jų duomenų bazių priežiūra:

30.3.1. melioruotos žemės ir melioracijos statinių kompiuterinių bazių priežiūra bei šiems darbams reikalingos programinės įrangos savivaldybėse įsigijimas, koordinuojant VĮ Valstybės žemės fondui;

30.3.2. techninių ir teisinių dokumentų, reikalingų žemės ūkio paskirties hidrotechnikos kompleksų panaudojimo hidroenergetikai, parengimas, įskaitant šių statinių inventorizavimą ir teisinį registravimą;

30.3.3. melioracijos projektinės dokumentacijos analoginės medžiagos archyvavimas;

30.3.4. skenuotos melioracijos projektinės planinės medžiagos susiejimas LKS-94 koordinacių sistemoje M 1:2000 ir duomenų bazės kūrimas pagal MelGis specifikaciją;

30.3.5. žemių melioracinės būklės M 1:10000 duomenų parengimas kadastro vietovėms;

30.3.6. žemės kadastro vietovių ir savivaldybių teritorijų melioracinės būklės ir apleistų žemių žemėlapių spausdinimas.

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministerijoje atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų“
2 priedas

Teisės aktai, kuriais vadovautasi atliekant funkcijų vykdymo, lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo audito procedūras ir vertinimus

Veiklos srityje:

1. Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymas;
3. Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas;
4. Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas;
5. Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas;
6. Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas;
7. Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas;
8. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas;
9. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas;
10. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas;
11. Lietuvos Respublikos Seimo 2012-03-04 nutarimas Nr. XI-2133 „Dėl nacionalinės energetinės nepriklausomybės patvirtinimo“.
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-06-21 nutarimas Nr. 789 „Dėl Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijos patvirtinimo“.
13. Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-06-28 įsakymas Nr. 1-180 „Dėl Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“.
14. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-03-24 nutarimas Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“.
15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimas Nr. 543 „Dėl Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“;
16. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 „Dėl strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“;
17. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 26 d. nutarimu Nr. 478 „Dėl Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“;
18. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimas Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos tvarkos patvirtinimo“

19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. vasario 17 d. nutarimas Nr. 179 „Dėl Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklių patvirtinimo“;
20. Turto srityje:
21. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas;
22. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 19 d. nutarimas Nr. 1250 „Dėl Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos patvirtinimo (Dėl Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo)“;
23. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 3 d. nutarimas Nr. 1890 „Dėl Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos patvirtinimo“;
24. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 14 d. nutarimas Nr. 1524 „Dėl valstybės ir savivaldybių ilgalaikio materialiojo turto nuomos“;
25. Lietuvos Respublikos žemės įstatymas;
26. Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymas;
27. Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinasis įstatymas;
28. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 16 d. nutarimas Nr. 1348 „Dėl valstybinės miško ūkio paskirties žemės sklypų pardavimo“;
29. Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas;
30. Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymas;
31. Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise įstatymas;
32. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 16 d. nutarimas Nr. 236 „Dėl valstybinės žemės ūkio paskirties žemės sklypų pardavimo ir nuomos“;
33. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 9 d. nutarimas Nr. 260 „Dėl naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos“;
34. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. vasario 24 d. nutarimas Nr. 205 „Dėl žemės įvertinimo tvarkos“;
35. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimas Nr. 665 „Dėl valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“;
36. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-01-14 nutarimas Nr. 20 „Dėl dividendų už valstybei nuosavybės teise priklausančias akcijas“;
37. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-07-14 nutarimas Nr. 1052 „Dėl Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo ir koordinuojančios institucijos paskyrimo“.
38. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 23 d. nutarimas Nr. 1341 „Dėl Valstybės įmonių, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina žemės ūkio ministerija, vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų buhalterių darbo apmokėjimo“;
39. Išlaidų srityje:

40. Lietuvos Respublikos gyvulių veislininkystės įstatymas;
41. Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymas;
42. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2012-06-12 įsakymas Nr. 3D-486 „Dėl valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų, skiriamų savivaldybių biudžetams Žemės ūkio ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, paskirstymo, pervedimo, naudojimo ir atsiskaitymo Žemės ūkio ministerijai tvarkos aprašo patvirtinimo“.
43. Lietuvos Respublikos biokuro, biodegalų ir bioalyvų įstatymo pripažinimo netekusiu galios įstatymas.
44. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas.
45. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas;
46. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 25 d. nutarimas Nr. 977 „Dėl Tarnybinių nuobaudų skyrimo valstybės tarnautojams taisyklių“;
47. Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymas;
48. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas;
49. Viešųjų pirkimų tarnybos prie Vyriausybės direktoriaus 2003 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. 1S-21 „Dėl viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainodaros taisyklių nustatymo metodikos patvirtinimo“;
50. Viešųjų pirkimų tarnybos prie Vyriausybės direktoriaus 2003 m. spalio 20 d. įsakymas Nr. 1S-100 „Dėl Tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“
51. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimas Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos tvarkos patvirtinimo (Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo)“;
52. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 25 straipsnio, 1 priedo pakeitimo ir kai kurių su jais susijusių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymo priedėlio pakeitimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymo priedėlio pakeitimo įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos statuto 30 straipsnio pakeitimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos tarnybos Kalėjų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto pakeitimo įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinės krašto apsaugos tarnybos statuto 20 straipsnio pakeitimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymo įgyvendinimo įstatymas;
53. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas;
54. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. vasario 12 d. Nr. 137 „Dėl 2014 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“;
55. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimas Nr. 511 „Dėl Biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“;
56. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 11 d. nutarimas Nr. 11 „Dėl išlaidų judriojo ryšio paslaugoms limitų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 331 „Dėl tarnybinių mobiliųjų telefonų“ ir jį keitusių nutarimų pripažinimo netekusiais galios“;
57. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. lapkričio 17 d. nutarimas Nr. 1341 „Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių biudžetinėse įstaigose“;
58. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. liepos 3 d. įsakymas Nr. 1 K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“;

59. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymas Nr. 3D-290 „Dėl Pagalbos veislininkystei taisyklių patvirtinimo“;
60. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 6 d. įsakymas Nr. 3D-58 „Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo“;
61. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. rugpjūčio 21 d. įsakymas Nr. 3D-465 „Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos administravimo taisyklių patvirtinimo“;
62. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. gegužės 16 d. įsakymas Nr. 3D-237 „Dėl Žemės ūkio šviečiamųjų renginių, žemės ūkio parodų, mugių, konkursų organizavimo finansavimo taisyklių patvirtinimo“;
63. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. liepos 25 d. įsakymas Nr. 3D-417 „Dėl Biodegalų gamybos plėtros finansavimo taisyklių patvirtinimo“;
64. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. 3D-293 „Dėl paramos teikimo už šalutinių gyvūninių produktų, neskirtų vartoti žmonėms, pašalinimą ir sunaikinimą“;
65. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gruodžio 17 d. įsakymas Nr. 3D-979 „Dėl Maisto iš intervencinių atsargų tiekimo labiausiai nepasiturintiems asmenims Bendrijoje programos administravimo taisyklių patvirtinimo“.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio
 ministerijoje atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 3 priedas

Raštai Žemės ūkio ministerijai, jai pavaldžioms ir kitoms įstaigoms

Eil. Nr.	Įstaiga	Antraštė	Registracijos data	Dokumento numeris
1.	Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-06-15	S-(10-3885)-1089
2.	Šilutės rajono savivaldybė	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-06-18	S-(10-3885)-1127
3.	Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-07-10	S-(10-3885)-1315
4.	Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-07-13	S-(10-3885)-1340
5.	Valstybinė mašinų bandymų stotis	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-07-29	S-(10-3885)-1519
6.	Žuvininkystės tarnyba	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-07-29	S-(10-3885)-1520
7.	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-07-30	S-(10-3885)-1530

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio
 ministerijoje atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 4 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/ Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	Ieškoti kitų būdų, kad gautinos sumos už išduotas lengvatines paskolas būtų apskaitomos vadovaujantis VSAFAS reikalavimais.	Žemės ūkio ministerija	Žemės ūkio ministerija siekdama įgyvendinti Valstybės kontrolės siūlymus ir siekdama tinkamai nurodyti gautinas sumas, AB DNB bankui pateikė derinti susitarimo su banku pakeitimo projektą, pagal kurį bankas teiktų ministerijai duomenis apie paskolų būklę. Bankas 2015-06-22 raštu Nr. 30.169-34/38 informavo, kad nemato galimybės pasirašyti susitarimo ir teikti prašomos informacijos. Ministerija raštu kreipsis į Finansų ministeriją su prašymu pakeisti VSAFAS, tokiems atvejams numatant išimtis.	2015-12-31
2.	Atsižvelgiant į Biudžeto sandaros įstatymo 32 straipsnio 3 dalies reikalavimus, pareikalauti Šilutės rajono savivaldybės gražinti ministerijai ne pagal paskirtį panaudotas specialiosios tikslinės dotacijos lėšas (452,0 tūkst. Lt) ir pervesti jas į valstybės biudžetą.	Žemės ūkio ministerija	Ministerija raštu kreipsis į Šilutės rajono savivaldybę, kad ne pagal paskirtį panaudotos specialios paskirties lėšos būtų gražintos į valstybės biudžetą.	2015-09-01
3.	Atsižvelgiant į ataskaitoje nurodytus dalykus, siūlome imtis priemonių, kad būtų užtikrintas skubesis valstybei skirtų dividendų mokėjimas į valstybės biudžetą.	Žemės ūkio ministerija	Siekdama įgyvendinti Valstybės kontrolės rekomendacijas, ministerija raštu kreipsis į UAB „Lietuvos žirgynas“ su prašymu valstybei skirtus dividendus sumokėti skubiau. Atsiradus galimybei valstybei skirtus dividendus sumokėti skubiau, bus parengtas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 29 d. įsakymo Nr. 3D-999 „Dėl UAB „Lietuvos žirgynas“ neišmokėtų dividendų valstybei mokėjimo grafiko patvirtinimo“ pakeitimas,	2015-12-31

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/ Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			atitinkamai patikslinant dividendų mokėjimo grafiką. Ministerija kas ketvirtį analizuos ir vertins jos valdymo srities valstybės valdomų įmonių (toliau – VĮ) finansinę būklę bei pagal poreikį priims sprendimus dėl VĮ vykdomų veiklų optimizavimo ir efektyvinimo.	
4.	Siekiant racionalaus ir skaidraus valstybės biudžeto lėšų panaudojimo, pagal įstatymu ministerijai suteiktą kompetenciją siūlome patvirtinti ir viešai paskelbti žirgų lenktynių ir kitų panašių renginių organizavimo ir finansavimo tvarką, kurioje būtų nustatyti organizuojamų renginių atrankos kriterijai, tinkamos finansuoti išlaidos, jų dydžiai ir pan.	Žemės ūkio ministerija	Ministerija atsižvelgs į pateiktą rekomendaciją, patvirtins ir viešai paskelbs žirgų lenktynių ir kitų panašių renginių organizavimo ir finansavimo tvarką, kurioje būtų nustatyti organizuojamų renginių atrankos kriterijai, tinkamos finansuoti išlaidos.	2016-07-30
5.	Įgyvendinti Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymu ministerijai pavestą funkciją rengti programas žemės ūkio produkcijos, naudojamos energijai gaminti, gamintojams remti, ar inicijuoti įstatymo pakeitimą.	Žemės ūkio ministerija	Ministerija neplanuoja remti žemės ūkio produkcijos, naudojamos energijai gaminti, gamintojus. Ministerija pakeis biodegalų gamybos plėtros finansavimo taisykles, atitinkamai patikslinant šių taisyklių bendrąsias nuostatas ir išbraukiant negaliojantį biokuro, biodegalų ir bioalyvų įstatymą bei įrašant atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymą. Ministerija parengs valstybės pagalbos biodegalų gamintojams naują schemą, suderinusi ją su institucijomis, pateiks notifikuoti Europos Komisijai.	2015 m. III ketv. 2017 m.

Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: Žemės ūkio ministerijos Vidaus audito departamento Vidaus veiklos audito skyriaus vedėja Aldona Benetienė, tel. (8 5) 239 1128.